

ВІТАЄМО З 85-РІЧНИМ ЮВІЛЕЄМ ГЕОРГІЯ ТРОХИМОВИЧА ПРОДАЙВОДУ!

Редколегія «Геофизического журнала» щиро вітає доктора фізико-математичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Георгія Трохимовича Продайводу з 85-річним ювілеєм.

Георгій Трохимович народився 25 липня 1937 р. у старовинному селі Митрофанівка Кропивницького району Кіровоградської області. Його дошкільне дитинство припало на злиденні роки німецької окупації. В 1943 р. Кіровоградщина була звільнена радянськими військами, а він у 1944 р. пішов у перший клас Костянтинівської семирічної школи. У школі виявив здібності до точних наук. Після закінчення у 1954 р. Володимирської середньої школи Георгій Трохимович для вступу на механічний факультет Київського політехнічного інституту не добрав одного бала. Важко сказати, як би склалася подальша доля Георгія Трохимовича, якби він не зустрів у приймальній комісії інституту Леоніда Івановича Овчиннікова, який запропонував йому навчатися на очолюваному ним геофізичному (радіометричному)

відділенні Київського геологорозвідувального технікуму. Зважаючи на гарні умови (гуртожиток, пристойна і на той час стипендія, спеціальний гірничий формовий одяг), Георгій Трохимович дав згоду, яка визначила подальший його яскравий життєвий шлях у геофізиці.

Після закінчення технікуму він до служби в армії працював у Вовковській геологорозвідувальній експедиції першого управління Міністерства геології ССРСР у Кустанай. В 1961 р. Георгій Трохимович вступає на геологічний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка, який з відзнакою закінчив у 1966 р. за спеціальністю «Геофізичні методи пошуків та розвідки родовищ корисних копалин». Вся подальша більш ніж півсторічна науково-викладацька діяльність Георгія Трохимовича тісно пов'язана з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка.

Прагнення до експериментальних досліджень і узагальнень, до наукового підходу в роботі виявилось у Георгія Трохимовича, коли він почав працювати на посаді інженера у Проблемній лабораторії фізико-хімічних досліджень гірських порід, заснованій на геологічному факультеті у 1966 р. проф. М.І. Толстим.

За короткий строк Георгій Трохимович створив низку апаратних установок для вимірювання пружних параметрів та щільнісних характеристик мінералів і гірських порід. В той час він очолював експедиційні роботи з дослідження новітніх вулканогенних порід Вірменії. Результати і узагальнення експериментальних вимірювань їх фізичних властивостей лягли в основу кандидатської дисертації Г.Т. Продайводи «Фізичні властивості вулканічних порід і основні фактори, що їх визначають (на прикладі Вірменського нагір'я)», яку він захистив у 1971 р.

Протягом подальших років, працюючи

старшим науковим співробітником Проблемної лабораторії, а згодом асистентом, доцентом кафедри геофізичних методів пошуків і розвідки корисних копалин геологічного факультету, Георгій Трохимович в середині 1980-х років створив Базову лабораторію петрофізики, яка і нині надає повний комплекс послуг з дослідження фізичних властивостей порід-колекторів нафти і газу.

Дослідження фізико-кристалохімічних аспектів фізичних параметрів мінералів у співпраці з академіком АН УРСР О.С. Поваренних дали змогу йому отримати низку вагомих результатів у напрямках петрофізики упорядкованого середовища та нелінійної геофізики. Закономірним підсумком цих досліджень була докторська дисертація Г.Т. Продайводи «Теорія і методика комплексних досліджень тензорних фізичних характеристик упорядкованих середовищ», яку він блискуче захистив у 1991 р. в Інституті фізики Землі ім. О.Ю. Шмідта. Він уперше довів широкі можливості застосування теорії стохастичних полів і методів теорії умовних функцій для дослідження ефективних геофізичних параметрів ієрархізовано субпідрядних реальних структур геологічного середовища.

Відмінна риса характеру Георгія Трохимовича — захопленість новими ідеями у поєднанні з наполегливістю і прагненням доводити думку і діло до логічного завершення, що завжди сприяло успіху в усіх його починаннях. Він вперше у світовій практиці запропонував і реалізував новий інваріантно-поляризаційний ультразвуковий метод визначення акустичних і пружних постійних текстур гірських порід за довільної орієнтації робочої системи координат та відсутності апріорної інформації про симетрію текстури.

З 1992 по 2002 р. Георгій Трохимович працював завідувачем кафедри геофізичних методів пошуків і розвідки корисних копалин, яку згодом з його ініціативи у 1993 р. було перейменовано у кафедру геофізики. Останнє значно розширило сферу діяльності та позиціонувало кафедру як основний центр підготовки фахівців геофізичної спе-

ціальності в Україні. У 1993 р. Георгію Трохимовичу було присвоєно звання професора.

Цей важкий період становлення незалежної України був пов'язаний із реформуванням системи вищої освіти. Георгій Трохимович, як організатор створення навчально-методичного комплексу геофізичної спеціальності на рівні кращих світових зразків, докладав багато зусиль для удосконалення навчально-виховного процесу та якісної підготовки конкурентоспроможних спеціалістів. Були розроблені нові навчальні плани підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів, а кафедра перейшла на триступеневу підготовку фахівців з геофізики. За ініціативи і особистої участі Георгія Трохимовича вперше в Україні був виданий практично повний комплект україномовних підручників з основних геофізичних спеціальностей. Георгій Трохимович протягом багатьох років читав навчальні курси: «Механіка суцільного середовища», «Фізика Землі», «Математичне моделювання геофізичних параметрів» та «Сейсмоакустика».

Є ще одна дуже важлива деталь, яку не можна залишити поза увагою. Георгій Трохимович був ініціатором створення у 1993 р. філіалу кафедри геофізики при Інституті геофізики НАН України, який протягом багатьох років очолював член-кореспондент НАН України О.М. Харитонов, а згодом член-кореспондент НАН України О.В. Кендзера.

У 1995 р. Георгій Трохимович створює і очолює науково-дослідну лабораторію теоретичної та прикладної геофізики. Основними напрямками її наукової діяльності є геофізичний моніторинг небезпечних природних і техногенних процесів, розробка нових геофізичних технологій пошуків і розвідки корисних копалин, нелінійна геофізика, екологічна геофізика, геоінформатика і комп'ютерна геофізика.

Незважаючи на трудові зобов'язання педагогічно-організаційну діяльність, Георгій Трохимович наполегливо продовжував працювати над розробкою кристалохімічних методів визначення пружних постійних мінералів та інваріантно-поляризаційного методу визначення пружних постійних гірських по-

рід, а також сейсмомінералогічного методу глибинного картування природних й техногенних процесів. Йому належить відкриття явища інваріантності та розщеплення фазових швидкостей пружних хвиль у гірських породах. У 2001 р. вийшла друком фундаментальна монографія Г.Т. Продайводи у співавторстві з академіком РАН К.С. Александровим «Анизотропія упругих свойств минералов и горных пород».

Георгій Трохимович сприяв підготовці фахівців вищої кваліфікації. З його ініціативи при університеті було створено спецраду із захисту докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальностей 04.00.25 — геоінформатика (1995) та 04.00.22 — геофізика (2001), яку він очолював багато років. Георгій Трохимович особисто підготував 12 кандидатів та 1 доктора геологічних наук — Сергія Андрійовича Вижву, який протягом багатьох років завідував кафедрою геофізики, а нині очолює Науково-навчальний інститут «Інститут геології» (правонаступник геологічного факультету) Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Георгій Трохимович з 2002 р. працював на посадах професора кафедри геофізики (2002—2007) та наукового консультанта (2007—2017). Він, як фундатор наукової школи сейсмоакустики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, продовжував розвиток тензорної петрофізики, математичного моделювання геофізичних параметрів, нелінійної геофізики та геофізики природних і техногенних катастроф.

Георгій Трохимович є прикладом невтомного науковця, який є автором та співавтором 24 патентів і близько 300 наукових праць, зокрема навчальних посібників: «Теорія і задачі механіки суцільного середовища» (1998), «Математичне моделювання геофізичних параметрів» (1999, у співавторстві із С.А. Вижвою), «Акустика текстур гірських порід» (2004), «Акустичний текстурний аналіз гірських порід» (2011, у співавторстві з Д.А. Безродним), «Математичне моделювання ефективних геофізичних параметрів» (2012, у співавторстві з С.А. Вижвою та І.В. Віршило), «АВО-аналіз та інверсія сейсмічних даних» (2014, у співавторстві з С.А. Вижвою та П.М. Кузьменком). Підготував перший національний підручник «Сейсморозвідка» (2008, у співавторстві з О.А. Трипільським і С.С. Чулковим), який перевидав у 2019 р. разом з П.М. Кузьменком, А.П. Тищенком та О.А. Трипільським).

Георгій Трохимович — лауреат премії імені Тараса Шевченка Київського національного університету імені Тараса Шевченка, нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2002), академічною нагородою імені Ярослава Мудрого та медаллю В.І. Луцицького. У 2009 р. указом Президента України за визначні заслуги у педагогічній і науковій діяльності та видатний внесок у розвідку надр України Г.Т. Продайводи було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Вітаємо шановного Ювіляра! Бажаємо міцного здоров'я, миру та сімейного затишку! Нехай супроводжують наснага, успішні справи та здійснення бажань!

**Колектив Інституту геофізики
ім. С.І. Субботіна і редколегія
«Геофизического журнала»**